

แผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต ของสำนักงานเขตคลองเตย ส่วนที่ ๑ บทนำ

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารความเสี่ยงและเป็นเครื่องมือหนึ่งที่มีส่วนช่วยในการขับเคลื่อนธรรมาภิบาลเพื่อลดปัญหาการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรในองค์กร โดยการบริหารความเสี่ยงมีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการป้องกันและควบคุมปัญหาด้านต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน ซึ่งมีผลกระทบต่อความสำเร็จขององค์กรโดยรวม และเป็นกระบวนการดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อช่วยให้ลดมูลเหตุของแต่ละโอกาสที่อาจจะทำให้เกิดความเสียหายในอนาคต ให้องค์กรมีศักยภาพในการรองรับปัญหาอย่างมีระบบ โดยนำแนวทางที่กำหนดไว้ในแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตไปดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริตเพื่อให้หน่วยงานมีมาตรการ ระบบ หรือ แนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการประเมินความเสี่ยง

๑. เพื่อให้ทุกฝ่ายเข้าใจจุดเสี่ยงในการดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต
๒. เพื่อปรับปรุงกลไกการทำงาน ยับยั้งการทุจริต และเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่
๓. เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้หน่วยงานมีการบริหารราชการด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้

ประเภทความเสี่ยงการทุจริต ตามคำนิยามของสำนักงาน ป.ป.ท. มี ๓ ด้าน คือ

๑. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต ตาม พ.ร.บ. อำนาจความสะดวก ในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘
๒. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๓. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

กรอบหรือภาระงานในการประเมินความเสี่ยงการทุจริต มี ๔ กระบวนการ ดังนี้

Corrective : แก้ไขปัญหาที่เคยรับรู้ว่าจะเกิด สิ่งที่มีประวัติอยู่แล้ว ทำอย่างไรจะไม่ให้เกิดขึ้นซ้ำอีก

Detective : เผื่อระวัง สอดส่อง ติดตามพฤติกรรมเสี่ยง ทำอย่างไรจะตรวจพบ ต้องสอดส่อง ตั้งแต่แรก ตั้งข้อบ่งชี้บางเรื่องที่น่าสงสัยทำการลดระดับความเสี่ยงนั้นหรือให้ข้อมูลเบาะแสนั้นแก่ผู้บริหาร

Preventive : ป้องกัน หลีกเลี่ยง พฤติกรรมที่นำไปสู่การล่มสลายต่อการกระทำผิดในส่วน พฤติกรรมที่เคยรับรู้ว่าจะเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่ามีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำอีก (Known Factor) ทั้งที่รู้ว่าจะทำไป มีความเสี่ยงต่อการทุจริต จะต้องหลีกเลี่ยงด้วยการปรับ Workflow ใหม่ ไม่เปิดช่องว่างให้การทุจริตเข้ามาได้อีก

Forecasting : การพยากรณ์ประมาณการสิ่งที่จะเกิดขึ้นและป้องกันล่วงหน้าในเรื่องประเด็น ที่ไม่คุ้นเคย ในส่วนที่เป็นปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ประมาณการล่วงหน้าในอนาคต (Unknown Factor)

ส่วนที่ ๒ การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

พิจารณาจาก ๒ ปัจจัย คือ โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ ความเสี่ยงและผลกระทบ (Impact) การวัดความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้น

ศัพท์เฉพาะ คำนิยาม

ศัพท์เฉพาะ	คำนิยาม
ความเสี่ยงการทุจริต (Fraud Risk)	การดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตและ ประพฤติมิชอบ หรืออาจการก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมของหน่วยงานในอนาคต
ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	เป็นขั้นตอนในการค้นหาว่ามีรูปแบบความเสี่ยงการทุจริตอย่างไรบ้าง
โอกาส (Likelihood)	โอกาสหรือความเป็นไปได้ที่เหตุการณ์จะเกิดขึ้น
ผลกระทบ (Impact)	ผลกระทบจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งที่เป็นตัวเงินหรือไม่เป็นตัวเงิน
คะแนนความเสี่ยงการทุจริต (Risk Score)	คะแนนรวมที่เป็นผลจากการประเมินความเสี่ยงการทุจริตจาก ๒ ปัจจัยคือ โอกาสเกิด (Likelihood) และ ผลกระทบ (Impact)
ผู้รับผิดชอบความเสี่ยงการทุจริต (Risk Owner)	ผู้ปฏิบัติงานหรือรับผิดชอบกระบวนการหรือโครงการ
Key Controls in place	มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตที่หน่วยงานมีอยู่ในปัจจุบัน
Further Actions to be Taken	มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตที่จัดทำเพิ่มเติม

เกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ตารางที่ ๑ เกณฑ์โอกาสที่จะเกิด (Likelihood)

โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)	
๕	เหตุการณ์อาจเกิดขึ้นได้สูงมาก แต่ไม่เกินร้อยละ (ร้อยละ ๓)
๔	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้สูง แต่ไม่เกินร้อยละ (ร้อยละ ๒)
๓	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นไม่เกิน (ร้อยละ ๑)
๒	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นไม่เกิน (ร้อยละ ๐.๑)
๑	เหตุการณ์ไม่น่ามีโอกาสเกิดขึ้น (ไม่เกิดขึ้นเลย)

ตารางที่ ๒ เกณฑ์ผลกระทบ (Impact)

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)	
๕	กระทบต่องบประมาณและความเชื่อมั่นของสังคมระดับสูงมาก
๔	กระทบต่องบประมาณและความเชื่อมั่นของสังคมระดับสูง
๓	กระทบต่องบประมาณและความเชื่อมั่นของสังคมระดับปานกลาง
๒	กระทบต่องบประมาณและความเชื่อมั่นของสังคมระดับต่ำ
๑	กระทบต่องบประมาณและความเชื่อมั่นของสังคมระดับต่ำมาก

ตารางที่ ๓ ระดับความเสี่ยงการทุจริต

Risk Score					
โอกาสเกิด	ผลกระทบ				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	สูง	สูง	สูงมาก	สูงมาก	สูงมาก
๔	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก	สูงมาก
๓	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก
๒	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก
๑	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง

แผนการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของสำนักงานเขตคลองเตย

ลำดับที่	กระบวนการงาน	ขั้นตอนที่มีความเสี่ยง หรือประเด็นความเสี่ยง	Risk Score (L x I)		
			L	I	Risk Score
๑	การพิจารณาดำเนินการ และขอ อนุญาตจัดทำพินัยกรรมแบบเอกสาร ฝ่ายเมือง (ฝ่ายปกครอง)	เจ้าหน้าที่ดำเนินการเรียกรับ ผลประโยชน์กับประชาชนเพื่อ แลกเปลี่ยนกับการลดขั้นตอน	๓	๒	ปานกลาง
		เจ้าหน้าที่อ้างกฎหมายเรียกรับ ผลประโยชน์กับประชาชนเพื่อ แลกเปลี่ยนกับการจัดหาพยานบุคคล	๓	๓	สูง
		เจ้าหน้าที่อาจเรียกรับผลประโยชน์กับ ประชาชนเพื่อแลกกับการอำนวยความสะดวก	๓	๒	ปานกลาง
		เจ้าหน้าที่อาจเรียกรับผลประโยชน์ เพิ่มเติมกับประชาชน นอกเหนือจาก ค่าธรรมเนียม	๓	๓	สูง
		เจ้าหน้าที่อาจอ้างกฎหมายให้ ประชาชนหลงเชื่อ เพื่อรับผลประโยชน์	๓	๒	ปานกลาง
๒	การขอมีบัตรประจำตัวใหม่ (ฝ่ายทะเบียน)	การไม่นำส่งเงินค่าธรรมเนียมทำบัตร ประจำตัวประชาชน	๒	๒	ต่ำ
๓	จ้างเหมาซ่อมแซม บำรุงรักษาถนน ตรอก ซอย และสิ่งสาธารณประโยชน์ (ฝ่ายโยธา)	ผู้รับจ้างใช้วัสดุไม่ตรงตามมาตรฐานที่ กำหนด (แบบรูปและรายการก่อสร้าง)	๒	๓	ปานกลาง

แผนการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของสำนักงานเขตคลองเตย

ลำดับที่	กระบวนการงาน	ประเด็นความเสี่ยง	Risk Score (L x I)		
			L	I	Risk Score
๔	การขอรับใบอนุญาตจัดตั้งสถานที่จำหน่ายอาหารหรือสถานที่สะสมอาหาร (รายใหม่) (ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล)	ผู้ขอรับใบอนุญาตยื่นคำขอใบอนุญาตจัดตั้งสถานที่จำหน่ายอาหารหรือสถานที่สะสมอาหาร สอ.๑ พร้อมเอกสารหลักฐานและเจ้าหน้าที่ลงรับคำขอใบอนุญาต	๔	๑	ปานกลาง
		การพิจารณาตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	๓	๒	ปานกลาง
		ตรวจสอบสถานประกอบการเจ้าหน้าที่ตรวจสอบสถานประกอบการและจัดทำรายการผลการตรวจสอบเสนอเจ้าพนักงานท้องถิ่น	๓	๒	ปานกลาง
๕	การจัดเก็บค่าธรรมเนียมเก็บขยะมูลฝอย (ฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ)	การยกยอกเงินค่าธรรมเนียมเก็บขนมูลฝอยจากกระบวนการจัดเก็บค่าธรรมเนียมเก็บขนขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร	๔	๒	สูง
๖	การจัดเก็บภาษีต่าง ๆ จากประชาชน (ฝ่ายรายได้) (ต่อ)	การคิดคำนวณค่าภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ภาษีป้าย ภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีบำรุงท้องที่	๓	๓	สูง
		การจัดเก็บภาษีรายใหม่ ประชาชนผู้เสียภาษีหลีกเลี่ยงไม่ยอมยื่นแบบแจ้งรายการเพื่อเสียภาษีต่าง ๆ	๓	๓	สูง

แผนการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของสำนักงานเขตคลองเตย

ลำดับที่	กระบวนการงาน	ประเด็นความเสี่ยง	Risk Score (L x I)		
			L	I	Risk Score
	การจัดเก็บภาษีต่าง ๆ จากประชาชน (ฝ่ายรายได้) (ต่อ)	ด้านแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน ข้อมูลแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินไม่เป็นปัจจุบัน	๓	๓	สูง
๗	การขอใช้รถราชการเพื่อปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมาย (ฝ่ายการศึกษา)	ผู้ขอใช้รถยนต์อาจขอใช้ไปทำเรื่องส่วนตัว ไม่ตรงตามข้อเท็จจริงที่เขียนไว้ในใบคำขอใช้รถ	๒	๓	ปานกลาง
		ผู้มีอำนาจอนุมัติอาจพิจารณาให้ใช้รถ โดยไม่รู้วัตถุประสงค์ที่แท้จริงของผู้ขอใช้รถ	๒	๓	ปานกลาง
๘	การยกยอกเงิน (ฝ่ายการคลัง)	เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ชำระค่าภาษีค่าปรับ และค่าธรรมเนียมต่าง ๆ มีหลายคนและแต่ละคนมีหน้าที่นำฝากเงินกับเจ้าหน้าที่ธนาคารที่มารับในวันทำการถัดไป	๒	๒	ต่ำ
๙	การยกยอกเงิน (ฝ่ายเทศกิจ)	เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้รับชำระค่าปรับมีหลายคนและผู้รวบรวมมีเพียง ๑ คน จึงยากในการติดตามว่าเจ้าหน้าที่ผู้รับชำระค่าปรับได้นำเงินส่งเจ้าหน้าที่ผู้รวบรวมเงิน เพื่อนำเงินทั้งหมดส่งให้ฝ่ายการคลังในวันรุ่งขึ้น ถูกต้องครบถ้วนหรือไม่	๔	๑	ปานกลาง

แผนการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของสำนักงานเขตคลองเตย

ลำดับที่	กระบวนการงาน	ประเด็นความเสี่ยง	Risk Score (L x I)		
			L	I	Risk Score
๑๐	การใช้รถส่วนกลางของฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตคลองเตย (ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม)	กรณีการขอใช้รถส่วนกลาง พนักงานขับรถยนต์นำรถไปใช้เพื่อภารกิจส่วนตัวหรืองานที่นอกเหนือที่ได้รับกรมอบหมาย	๓	๓	สูง